

Rebecca Schussová: *Kolektivita v identitě a hudbě českých neopohanů*

Oponentský posudek bakalářské práce

Ve svém druhém pokusu se autorka soustředila na otázku vztahu identity a kolektivity českých neopohanů, která je vzhledem k individualistickému charakteru dnešní spirituality významná; tuto klíčovou otázku propojuje s hudebním aspektem neopohanské subkultury/kolektivity (výzkumné otázky viz s. 22). Teoreticky se při tom opírá o solidní korpus religionistické i související antropologické literatury (Heelas - Woodhead, Davie, Luckmann, Berger, Giddens, Durkheim, Schechner...), pro české prostředí pak využívá nejaktuálnější texty jak k tematice neopohanství (Horák 2024), tak hudby tohoto hnutí (Puchovský 2023). Vlastní data získávala autorka z rozhovorů s pěti neopohany. Zde budiž řečeno, že bych považovala za užitečné jejich aspoň drobné vizitky, neboť jsem teprve postupně zjišťovala, že jde o aktivní hudebníky: jakákoli další informace by umožnila dozvědět se víc jak o fungování hudebníků v kontextu neopohanské komunity, tak kupříkladu o kreativitě v tomto prostředí.

Práce poskytuje zajímavé odpovědi na hlavní (pod)otázky o vytváření neopohanské kolektivity a jejím zpětném vlivu na identitu jednotlivců, totiž primárně skrze kolektivní rituální praktiky, jejichž součástí je i hudební složka, dále elektronická média, a „touhu po poznání“ (s. 56) – a lze tedy dodat skrze sdílené koncepty.

Ve v podstatě velmi pěkné práci vidím několik menších nedostatků. V metodologickém oddílu práce je kupříkladu pasáž o analytických postupech při zpracování nestrukturovaných rozhovorů (s. 23 – 25). Těšila jsem se tedy na to, že se dozvím víc o „sociálním a kulturním kontextu vyprávění,“ a zejména na „emoční dimenzi vyprávění“ (s. 24), tedy o respondentech samotných; o tom jsem se ale nedozvěděla nic. Zde – jak to často u studentských prací bývá – byla autorka okouzlena přísliby nabízené metodologie, které ale pak neuměla využít.

Překvapilo mě, že autorka nevyužila Horákův koncept/kategori neopohanů-eklektiků,¹ k nimž, předpokládám, je možné její respondenty zařadit. To by precizovalo její závěry, které možná nebudou aplikovatelné na jiné neopohanské skupiny.

Co se týče hudební oblasti, zůstává autorka – bez hlubšího hudebně-antropologického školení pochopitelně – na povrchu. Vychází hlavně z dizertační práce Puchovského (2023), kterou cituje v obecné podobě („Moderní pohanská hudba je důležitou součástí neopohanských rituálů. Jestliže není využita během nich, stává se součástí volné zábavy...“ s. 19). Bylo by velmi funkční propojit je s výpověďmi respondentů. K pochopení funkce hudební participace by pomohly některé známé koncepty např. z knihy Thomase Turina *Music as Social Life* (2008).

Po formální stránce je práce nesrovnatelně lepší než první verze; jako drobná rezidua nepřesností zůstaly např. některé bibliografické citace, postrádající konkrétní stranu (např. opakované citace z Durkheima na s. 18)

¹ Viz podcast Respektu Návrat starých bohů.

U internetových zdrojů považuji vzhledem k fluiditě internetové sítě za užitečné uvádět datum přístupu.

Jak však řečeno výše, jde o velmi pěknou práci, kterou navrhuji hodnotit mezi jedničkou a dvojkou, resp. písmenem B.

V Praze 12. 8. 2024

Doc. PhDr. Zuzana Jurková, Ph.D.